

Veiledning fra ImF om menn og kvinners tjeneste

Hensikt

På bakgrunn av signal fra ulikt hold, ser vi det som nødvendig og viktig å si noe om hvordan ledelsen i ImF i dag ser på menn og kvinners tjeneste. Dette gjør vi vel vitende om at det er ulike syn på dette spørsmålet blant våre medlemmer, og til dels også blant ledere. Det er to hovedgrunner for at vi gir ut dokumentet. For det første er det flere som taler for å fjerne alle ulikheter mellom menn og kvinner i den kristne forsamling. I et samfunn der kjønnsforskjellene viskes mer og mer ut, bør vi da minne hverandre om at Bibelen både fremhever likhet og ulikhet mellom mann og kvinne. For det andre opplever vi også at noen vil avgrense kvinners tjeneste ut over det vi mener det er dekning for i Bibelen, og det vil vi advare mot.

Det har vært viktig for oss å gjøre dette arbeidet i en form og et omfang som gjør at det er overkommelig for flest mulig å sette seg inn i det. Derfor har vi ikke tatt mål av oss å skrive en omfattende og diskuterende utredning om spørsmålet, men vi gjør et forsøk på sette leseren inn i tematikken for dermed å stimulere til samtale og bibelstudium. Vi innrømmer at temaet er krevende, men vi gjør en urett om vi ikke jobber med det og kommuniserer det.

Det har også vært viktig for oss å gi en veiledning som er myntet vel så mye på mannen som på kvinnen. Vår opplevelse er at kvinner har tatt et stort ansvar i misjonsarbeidet, og har gjort en enorm innsats. Vårt siktemål er at menn skal ta sin del av ansvaret og gå inn i tjenesten i Guds rike, ikke at kvinner skal kjenne på begrensninger slik at en mister frimodigheten.

To bilder av Guds skaperverk

Når vi skal sette fokus på menn og kvinners tjeneste, vil vi begynne med skapelsesberetningen, for ut av den kan vi lese noe om menn og kvinners likheter og ulikheter. For å dra en parallell: Vi har fått overlevert fire evangelier som hver på sin måte fremstiller ulike sider ved Jesus Kristus, hans gjerning og personlighet. Ved å presentere ulike perspektiver, gir derfor disse fire evangeliene tilsammen en helhetlig framstilling av vår Frelser. På samme måte har vi fått to aspekter av skapelsesberetningen, en i 1.Mosebok 1 og en i 1.Mosebok 2. Når Det Nye Testamentet (NT) omtaler forholdet mellom mann og kvinne, vises det til disse avsnittene, men leser vi bare en av dem får vi ikke innsikt i hele bildet.

Bilde 1: I 1.Mosebok 1 kan vi lese at Gud skapte mennesket i sitt bilde. «*Da sa Gud: La oss gjøre mennesker i vårt bilde, etter vår liknelse. De skal råde over havets fisker og over himmelens fugler, over feet og over all jorden, og over hvert kryp som rører seg på jorden. Og Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det, til mann og kvinne skapte han dem.*» (vers 26-27)¹

Det skapte framstilles slik det ser ut fra himmelen, fra Guds perspektiv, og vi ser den «vertikale» relasjonen mellom Gud og det skapte. Dette avsnittet sier at menn og kvinner er likeverdige. Begge er skapte i Guds bilde, og det er menneskets adelsmerke fremfor all annen skapning. Samtidig gir de tilbake på hver sin måte et utfyllende bilde av Gud. Gud

¹ Om ikke annet er nevnt, er bibelversene hentet fra Norsk Bibel av 1988.

omtaler seg selv som vår himmelske Far, han som er den rette far for alt som kalles barn i himmelen og på jorden (Ef 3:15). Han beskriver seg også som en mor som trøster sitt barn (Jes 66:13), og Gud sier i Jes 49:15: «*Glemmer vel en kvinne sitt diende barn, så hun ikke forbarmer seg over sitt livs sønn? Om også de glemmer, så glemmer ikke jeg deg*». Så «på sitt beste» sier mannen og kvinnen oss noe verdifullt om Guds vesen.

Når vi i det etterfølgende vil si noe om ekteskap og familie, vil vi her presisere at de to er skapt i Guds bilde som enkeltindivider, ikke som par. I kristne sammenhenger har vi lett for å tale om ekteskapet og det å være gift som et absolutt ideal, og gjerne på en måte som gjør at ugifte mennesker kjenner seg som annenrangs. Det er riktig at ekteskapet er en grunnstein i samfunnet. Det er gjennom ekteskapet at seksuelllivet mellom mann og kvinne skal leves ut, og det er rammen for at barn skal komme til verden og ha en trygg og god ramme om sin oppvekst. Dette er Guds skapertanke og gode vilje. På den annen side ser vi både ut fra Bibelen (1.Kor.7:32ff) og erfaringen, at ugifte mennesker har en anledning og mulighet til å være til velsignelse for familie, forsamling og samfunn på en måte som gifte ikke kan. Så ser vi da også at flere av de sentrale personene i Bibelen var ugifte. Noen mennesker gjør et bevisst valg om å være ugift (Matt.19:12), mens for andre er det slik livet blir - ufrivillig. Uansett vil vi understreke at det å være ugift er en fullverdig stand, og det er et stort behov for ugifte til å være åndelige mødre og fedre i det kristne felleskapet.

Jesus sier Markus 10:28ff: «*Det er ingen som har forlatt hus eller brødre eller søstre eller mor eller far eller barn eller åkrer for min skyld og for evangeliets skyld, uten at han skal få hundrefold igjen: Her i tiden hus, brødre, søstre, mødre, barn og åkrer – sammen med forfølgelser – og i den kommende verden evig liv.*» I den kristne forsamling kan den morløse finne mødre og barnløse finne barn, og ingen kristne skulle være uten omsorg og ansvar i denne forsamlingen.

Bilde 2: Går vi så til kapittel 2 i 1.Mosebok, får vi skapelsen presentert fra et annet perspektiv. Vers 18 sier «*Så sa Gud Herren: Det er ikke godt for mennesket å være alene. Jeg vil gjøre ham en medhjelp som er hans like.*», eller «*jeg vil lage en helper av samme slag*» som det står i Bibelen 2011. Så former Herren kvinnen av mannens ribben, og førte henne til mannen. «*Da sa mannen: Denne gang er det ben av mine ben og kjøtt av mitt kjøtt. Hun skal kalles manninne, for av mannen er hun tatt. Derfor skal mannen forlate sin far og sin mor og bli hos sin hustru, og de skal være ett kjød*» (vers 23-24).

Vi ser nå skapelsen på et horisontalt og relasjonelt plan. Menneskene er blitt individer, Adam og Eva, og Gud definerer relasjonen mellom dem. Når NT lærer om forskjellen mellom mannens og kvinnens tjeneste, gjøres det jo et poeng av at Adam ble skapt før Eva (1.Tim 2), og hun ble skapt av mannen som hans «medhjelp». Samtidig er de i et samliv avhengige av hverandre, og mannen ingenting uten kvinnen, og kvinnen ingenting uten mannen (1.Kor 7 og 11). Likevel er mannen og kvinnen skapt ulike. De fysiske forskjellene er åpenbare, men det er også mye som tilsier at de mentale forskjellene er til stede. I undervisning om samliv, kommunikasjon og samspill, også i sekulær sammenheng, vil en understreke at denne ulikheten er helt fundamental, og et harmonisk samliv forutsetter at partene erkjenner og aksepterer at mannen og kvinnen kommuniserer og reagerer på ulik måte. De to trenger hverandre, ikke å være uavhengig av hverandre.

Relasjonen mellom Adam og Eva er ikke uten videre demokratisk i moderne forstand (Ef. 5:22-31). Den er heller ikke herskende, men Bibelen framhever ulikheten mellom de to. Mann og kvinne er skapt like i Guds bilde, men Gud har også skapt det maskuline, det feminine og seksualiteten mellom dem. Derfor må vi ha med framstillingen fra både 1.Mosebok 1 og 2 for å få et helhetlig bilde.

Hvorfor denne ulikhet i roller?

Vi innrømmer gjerne at denne framstilling av relasjonen mellom mann og kvinne kan være utfordrende både å forstå og akseptere. Det har ikke minst sin bakgrunn i den tenkningen som er dominerende i vårt samfunn, og som vi alle påvirkes av. Så hvorfor finner vi denne framstillingen i Bibelen?

Vi tror noe av svaret er at Gud vil at vi skulle ha en erfaring av relasjonen på det horisontale plan, for å vite noe om relasjonen på det vertikale plan. Flere steder i Bibelen er Gud presentert som «han» og Israel og menigheten som «henne». Det tegnes et bilde av relasjonen brudgom/brud eller ektemann/hustru for å skildre Guds relasjon til mennesket (f.eks. profeten Hosea og Ezekiel 16). Og i Efeserbrevet 5:25 skriver Paulus: «*Dere menn: Elsk deres hustruer, likesom også Kristus elsket menigheten og gav seg selv for den*».

Gud forklarer oss ofte himmelske sannheter ut fra jordiske bilder og lignelser. Når Bibelen understreker ulikheten mellom mann og kvinne, tror vi dette er gitt for å forstå en dypere relasjon til Gud.

Et bilde fra guddommen

Det er i denne sammenhengen vi forstår ordene om et hode- og underordningsprinsipp i NT: «*Jeg vil dere skal vite at Kristus er enhver manns hode, mannen er kvinnens hode, og Kristi hode er Gud*» (1.Kor 11:3). Det er en fullkommen harmoni mellom Faderen og Sønnen, men samtidig er de ikke like. Jesus holder fast ved sitt likeverd med Faderen for så vidt som han kaller Gud sin egen Far og gjør seg selv lik Gud (Joh 5:18 og 10:33). Samtidig viser Han til Faderen som den som er større (Joh 14:28). De har *ikke* identisk rolle, men verdi.

Rammen for hodeprinsippet er Bibelens beskrivelse av troende ektepar som følger og elsker Jesus, og på samme måte som det settes krav til en tilsynsmann (Tit.1:7; 1.Tim.3:2ff), må det settes krav til mannen om å leve underordnet Kristus. Dette at Gud er Kristi hode stilles *ved siden av* at Kristus er mannens hode og mannen er kvinnens hode (1.Kor.11:3). Slik ser vi at Bibelen ikke skiller mellom mannens og kvinnens rolle i familien og forsamlingen, men tvert imot sammenvever dem, slik vi blant annet ser i Efeserbrevet 5. Vi fastholder at dette bildet tegnes for oss som en del av skapelsen, og det pålegger oss å ta det på alvor og ikke avfeie det som noe tidsavgrenset.

Så er det veldig viktig å være klar over at den eneste relasjonen i 1.Kor.11:3 som ikke er infisert av synd, er relasjonen mellom Faderen og Sønnen! En må derfor ta hensyn til syndens konsekvenser når en omtaler de andre relasjonene.

Syndefallet

Satan kan ikke skape noe, men han ødelegger det gode Gud har skapt. Satan ødelegger familier ved å splitte mann og kvinne og barn.

I 1.Mosebok 3 ødelegges bildet som ble dannet ved skapelsen. Synden kommer inn i verden, og vi leser utover i Bibelen hvordan det harmoniske forholdet mellom mann og kvinne blir ødelagt. Så snart vi glemmer at menneskene er skapte i Guds bilde, så begynner vi å behandle dem feil. Så snart mennene glemte at kvinnene var like i Guds bilde, begynte de å behandle dem dårlig. I stedet for at mannen setter en god retning, blir mannen den som hersker. Syndefallet førte til at menn begynte å oppføre seg som de var Gud, og mannen begynte å behandle kvinnen som om hun var en lavere skapning.

Det er her viktig å presisere at kvinner i Det Gamle Testamente (GT) omtales med verdighet og med til dels framtrædende funksjoner i sitt samfunn. Særlig hadde Miriam, Debora og

Hulda åndelige og politiske lederstillinger for sitt folk (Mika 6:4, Dom 4:4ff, 2.Kong.22:14ff), men vi kan også nevne Rut, Sara, Rebekka, Ester, og Anna Fanuels datter ved overgangen til NT. Selv om kvinnene «på bibelsk tid» ganske sikkert hadde det mye bedre i det jødiske samfunnet enn blant andre folkeslag, er det likevel mye som taler for at hun generelt sett ble behandlet som sosialt og åndelig mindreverdig.

Jesu gjenopprettelse av skapelsen

Og inn i dette samfunnet kom Jesus og underviste alle, hadde fellesskap med alle, og viste omsorg for alle! Han gjenopprettet bildet fra 1.Mosebok 1, og hadde både menn og kvinner i sitt følge (Lukas 8:1-3). Ikke til å undre seg over at folk reagerte, og han talte med kvinnene på en måte som andre rabbinere aldri tillot. Så ser vi da også at kvinnene var mellom de nærmeste ved hans kors, og de første til å vitne om hans oppstandelse. Maria Magdalena skulle få det ærefulle oppdrag av Jesus om å «gå til mine brødre og si til dem at jeg stiger opp til ham som er min Far og Far for dere, min Gud og deres Gud».

Når Jesus i Matteus 19 svarer på utfordringen på den liberale praksisen om skilsmisse² som hadde utviklet seg i samfunnet, og som begrunnes i den åpning som var gitt ved Moses, så sier Jesus at det var for de harde hjerters skyld at dette var gitt. Det var altså ikke Guds tanke som var rådende i folket på Jesu tid. Når Jesus så setter tydelige grenser for skilsmisse og gjengifte, tror vi det er for å beskytte kvinnen fra den urett som hun ble offer for med den liberale skilsmisse-praksisen. Så Jesus *gjenoppretter* bildet fra skapelsen, og er også her et forbilde for hvordan alle mennesker skal ses på og behandles.

Utover i Apostelgjerningene ser vi også det samme bilde av menn og kvinner som står sammen i det kristne arbeidet. På pinsedag fikk menn og kvinner den samme gave idet Joels profeti ble oppfylt: «*Deres sønner og deres døtre skal tale profetiske ord. (...) Selv over mine treller og trellkvinner vil jeg i de dager utgyte av min Ånd, og de skal tale profetiske ord.*» (Apg 2,17-18). På hvert blad utover kan vi lese hvordan menn og kvinner stod sammen. Også forfølgelsene fikk de alle sin del av, og vi kan lese at Paulus kastet både menn og kvinner i fengsel. Dette var tydeligvis en del av prisen å betale for enheten i Den Hellige Ånd.

Når Jesus gjenoppretter bildet fra skapelsen, ble det likevel ikke gjort ved å ligne ut forskjellen mellom mann og kvinne. Jesus utfordret sin samtid på de aller fleste punkt. Dersom Jesus ville «slå sammen» skapelsesaspektene 1.Mosebok 1 og 1.Mosebok 2, ville dette være en gylden anledning til å velge ut 6 kvinner og 6 menn som apostler (eller i det minste en kvinne), og dermed spart oss for en 2000 år lang debatt om menn og kvinner sin funksjon i den kristne forsamling. Men Jesus gjorde ikke det. Hvem kan si at Jesus ikke hadde mot nok til å gjøre det han mente var rett?

Vi er kalt til å etterleve NT sine formaninger og ordninger

Når vi ovenfor har presisert at en må ta hensyn til syndens konsekvenser når en omtaler relasjonen mellom Kristus og mannen og mellom mannen og kvinnen, betyr det at disse relasjonene aldri vil bli ideelle og harmoniske. Mannen vil aldri leve slik i forhold til Kristus som han burde, og følgelig aldri forholde seg til kvinnen som han burde. På tilsvarende måte påvirker synden forholdet mellom mannen og kvinnen, og de bibelske formaninger tar høyde for vår tilbøyelighet til å herske over andre. Derfor ser vi at tilsynsmenn kalles til å være åndelige fedre, ikke høvdinger. «*Vokt den Guds hjord som er hos dere, idet dere har tilsyn med den, ikke av tvang, men frivillig, heller ikke for ussel vinnings skyld, men med villig hjerte, heller ikke som herskere over menighetene som er betrodd dere, men slik at dere blir forbilder for hjorden.*» (1.Pet 5:2-3). Både i hjem og forsamling finnes det dessverre mange

² Se eget veiledningsdokument om skilsmisse/gjengifte under vår nettside imf.no

eksempler på det motsatte, nemlig at maktutøvelse og hersketeknikker er brukt fra mennenes side, ofte begrunnet i løsrevne bibelsitater.

Bibelen taler om å underordne oss under hverandre som under Kristus, men den taler ikke om overordning. Jesus bøyde seg ned og vasket disiplenes føtter for å vise den dypeste sannheten i tjenende lederskap. «*For Menneskesønnen er ikke kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge i manges sted.*» (Mark 10:45). Og Filipperbrevet 2:1ff inneholder meget sterke og dype ord om det sinnelag som preget Jesus Kristus, og som vi er kalt til å ha som rettesnor. Etter forvaskingen sa Jesus: «*For jeg har gitt dere et forbilde, for at også dere skal gjøre slik som jeg har gjort mot dere.*» Jesu ord er klart: Ingen av hans etterfølgere er kvalifisert til å lede før de er villige til å gjøre det med en tjeners hjerte. Vi assosierer underordning gjerne med noe negativt, mens Bibelen framstiller den positivt.

Slike formaninger må vi ta inn over oss når vi lever i relasjoner preget av syndefallets konsekvenser. Samtidig må vi ta på alvor det Gud kaller oss til, og ikke bare si at synden har ødelagt alt, så ingenting av disse relasjonene vil fungere. Og vi tror at mannen i de nye generasjonene står i fare for å unndra seg det ansvaret han er skapt til å ta. Gud ropte til den første mann: «Adam, hvor er du?», og ropet lyder fortsatt. Derfor oppfordrer vi både menn og kvinner til å være det vi er skapte til å være, og ta på alvor at vi er skapte like innfor Gud og samtidig ulike hverandre.

Familien – den første og viktigste forsamling

Ulikheten mellom mann og kvinne synliggjøres ikke *først og fremst* i at de gjør ulike oppgaver, men ved at de er det de er skapte til å være. En mann kan ikke være kvinne, og en kvinne kan ikke være mann. En far kan ikke være mor og en mor kan ikke være far.

Det er alltid noen som vil reagere når vi generaliserer, men vi vil hevde at mor som regel vil være nærmest sitt barn. Undersøkelser forteller da også at kristne nevner mor som den personen i livet som hadde mest betydning for at de kom til tro. Samtidig viser også undersøkelser at fars valg av livssyn har veldig stor påvirkning på barnas valg av livssyn. Vi tror derfor at mor og far har fått en gudgitt gave til å være sine barn nærmest i å lede dem til en levende tro på Jesus Kristus. De har en mulighet og et ansvar til å la familien være «den første og nærmeste menighet».

Det gamle testamente slutter slik: «*Se, jeg sender dere Elias, profeten, før Herrens dag kommer, den store og forferdelige. Han skal vende fedrenes hjerte til barna, og barnas hjerte til deres fedre, så jeg ikke skal komme og slå landet med bann.*» (Malakias 4).

Gud vil at fedrenes hjerte skal vendes til barna, og omvendt. Og i et vers tidligere legger vi merke til at Gud sier at dersom dette ikke skjer, vil det ha vidtrekkende negative konsekvenser. Vi tror det har noe med at noen grunnleggende relasjoner henger nøye sammen:

1. Slik mennesket lever, slik blir ekteskapet formet.
2. Slik en former ekteskapet, slik blir familien formet.
3. Slik familien blir formet, slik blir den kristne forsamling formet.

Gud forteller oss her at om ikke fedrene vender sitt hjerte til sine barn, blir denne «gylne kjeden» brutt. Gud har skapt familien som et instrument der troen på han skal overleveres fra generasjon til generasjon. Det viktigste kristne foreldre kan gjøre er å innprente Guds kjærlighet i sine barn. Det å leve i samfunn med Gud i tid og evighet er denne nådefulle og kjærlige Guds plan for menneskene, og det er vår oppgave å lede våre barn til denne Gud.

Vi ser det samme hos patriarken Abraham. Gjennom han hadde Gud en plan om å velsigne alle folk på jorden. «*Abraham skal jo bli et stort og mektig folk, og i ham skal alle jordens folk velsignes. Jeg har utvalgt ham for at han skal befale sine barn og sitt hus etter seg at de skal følge Herrens vei og gjøre rettferd og rett, slik at Herren kan la Abraham få det som han har lovt ham.*» (1.Mosebok 18:18-19)

Kvinner er i stort flertall når det gjelder å ta ansvar for det kristne arbeidet for barn, og all ære til dem for det. Kvinnene er også i et betydelig flertall i barnehager og skole. Så hvilke rollemodeller skal barna ha om de heller ikke opplever at far og menn tar ansvar? Det å være åndelige fedre handler ikke først og fremst om å lede eller åpne møter på bedehuset, men å strekke seg etter det bilde som vi ovenfor har prøvd å tegne av hode-funksjonen, og leve det ut i hverdagen.

Undersøkelser fra USA forteller også at når voksne skal peke på grunnen for at de forlot kristen tro, så nevner de fleste det de opplever som hykleri i hjemmet: En finner ikke samsvar mellom mor og far sitt gudsliv på søndag sammenlignet med resten av uken. Derfor gir 5.Mosebok 6 noen konkrete tips om å bruke noen gudgitte stunder på dagen:

5.Mosebok 6:4-7 «*Hør, Israel! Herren er vår Gud, Herren er én. Og du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din makt. Disse ord som jeg byder deg i dag, skal du gjemme i ditt hjerte. Og du skal innprente dem i dine barn. Du skal tale om dem når du sitter i ditt hus, når du går på veien, når du legger deg, og når du står opp.*»

Vi vil oppleve det meningsløst og karikerende om vi skulle begynne å skissere oppgavefordeling i hjemmet, men NT kobler sammen livet i den kristne forsamling med dagliglivet i familien. Når det gjelder kravet til en tilsynsmann sies det: «*Men den som ikke vet å styre sitt eget hus, hvordan kan han ha omsorg for Guds menighet?*» (1.Tim 3:5). Derfor er det umåtelig viktig at også mannen tar ansvar for et sunt åndelig liv i sitt hjem, slik at de to kan utgjøre et team som utfyller hverandre. De fleste kan lese et bibelavsnitt eller en andakt, og be Herrens bønn. Det er gode vaner for et hjem. *Deretter* kommer det ytre kallet til ansvar i den kristne forsamling. Poenget er at far er far og mor er mor, og at de setter ord på sitt åndelige liv slik at det blir en naturlig del av hverdagen.

Det er både trist og beklagelig at noen menn flykter fra sitt ansvar, både i den kristne menighet og i familien. Når mannen ikke tar sitt ansvar på alvor, fører det naturlig til at det legges en ekstra byrde på kvinnen. Vi tror at når en har erfart en god modellering av far og mors ulike roller i hjemmet, vil det også være lettere å akseptere at det er forskjell på menn og kvinners roller i den kristne forsamling.

Det allmenne prestedømme som bærende prinsipp

Når vi skal flytte fokus over på den kristne forsamling, vil vi understreke at i Indremisjonsforbundets historie har nådegavene og det allmenne prestedømme vært et bærende prinsipp i vår selvforståelse. Vi har vært kritisk til en embetsorientert kirkeforståelse som tidlig vokste frem, og som fremdeles er sterk i flere sammenhenger. Det er gode grunner for å hevde at kvinner i urkirken spilte en sentral og viktig rolle, men ganske tidlig gikk utviklingen i retning av at svært mange oppgaver og tjenester i den kristne menighet fikk merkelappen «embete», og dermed ble utelukket for kvinner.

Vi vil framheve det allmenne prestedømme, og påpeke at alle kristne skal bruke sine evner og anlegg og åndelige gaver til å tjene Gud og mennesker. «*Men dere er en utvalgt ætt, et kongelig presteskap, et hellig folk, et folk til eiendom, for at dere skal forkynne hans storhet, han som kalte dere fra mørket til sitt underfulle lys, dere som før ikke var et folk, men nå er blitt Guds folk, dere som før ikke hadde funnet miskunn, men nå har fått miskunn.*» (1.Pet 2:9-10). Og Joh Åp 1:5-6 bringer oss en hilsen fra Jesus Kristus: «*Han som elsker oss og*

løste oss fra våre synder med sitt blod, og som gjorde oss til et kongerike, til prester for Gud, sin Far – ham være æren og makten i all evighet. Amen.»

Vi vil derfor understreke at *utgangspunktet* er at alle funksjoner i den kristne forsamling er åpne for menn og kvinner. Dette sentrale perspektivet kommer til uttrykk i de mange «hverandre-ordene» i NT: en lang rekke formaninger til den kristne menighet viser hvordan alle kristne skal formane, lære, veilede, oppmuntre, elske og tjene «hverandre». En bør våke over at denne gjensidigheten ikke blir svekket dersom en organiserer menighetslivet under ledelse av en «prest», «pastor» – eller for den saks skyld «forsamlingsleder».

I den kristne forsamling

Paulus gjør et brudd med sin rabbiniske fortid, og bruker også kvinnene som sine kollegaer, og da ikke bare i praktisk forstand (Fil 4,2-3; Apg.18:26). Bare i Romerbrevet 16 nevner han 26 personer, deriblant 8 kvinner, som han omtaler som sine medarbeidere. Paulus inkluderte kvinnene, og han åpnet opp nådegaver. Vi møter på hans reiser både Lydia, Føbe og Priskilla i framskutte ledende posisjoner. Han veileder kvinner i offentlig profetisk tale, noe også GT gir modell for i Mirjam, Hulda og Debora.

Men selv om Paulus praktiserer skaperordningen fra 1.Mosebok 1, omtaler han en funksjon der vi finner skille mellom menn og kvinners tjeneste. Det er vanskelig å lese hans og Peters tekster (inspirert av Den Hellige Ånd), uten å se at det er en forskjell knyttet til det å ha et særskilt læreansvar og være tilsynsmenn kalt av forsamlingen. «*Jeg tillater ikke en kvinne å opptre som lærer eller være mannens herre*» står det i 1.Tim 2:12 (se for øvrig kommentar side 13). **Vi vil tone ned debatten om det er spesifikke *nådegaver* som bare menn blir utrustet med (for eksempel hyrdegaven). I stedet bør fokus være at NT omtaler en *funksjon/rolle* som gis av den kristne forsamling på tvers av ulike *nådegaver*.**

Flere tekster i pastoralbrevene (altså 1.Tim, 2.Tim og Titus) forutsetter tydelig at det er menn som går inn i rollen som tilsynsmenn. Dette er et viktig poeng i lys av at Bibelen altså kan betegne en kvinne som «medarbeider», forutsetter at kvinner «taler profetisk» i forsamlingen, og kaller en kvinne for «menighetstjenesterinne» (Rom 16,1). Det samme kommer til uttrykk i talen Paulus holder til de eldste i Efesus (Apg 20:13.28). Her ser vi også at det forutsettes at denne rollen ivaretas av menn (20:30). Når det forutsettes at bare menn som er egnet og har tillit, kalles inn i rollen som menighetsleder, tror vi det skyldes teologiske overveielser, ikke kulturelle og tidsavhengige.

Noen presiseringer

Det er her viktig å understreke at *alle kristne* har et læreansvar. Når vi konfronteres med et lærespørsmål, skal både menn og kvinner ha frimodighet på Bibelens og bekjennelsens grunn til å veilede om hva Guds ord sier om spørsmålet. Uavhengig av hvem som velges inn i et åndelig lederskap, har også kristne et ansvar for å vise et *hyrdesinn*, og ikke sjelden ser vi at dette er vel så sterkt hos kvinner som hos menn. Det er viktig at dette blir anerkjent og synliggjort i arbeidet i Guds rike.

Vi vil også tydelig understreke at i den kristne forsamling har ikke mannen et særskilt læreansvar og tilsynsfunksjon bare fordi han er mann, men det gjelder de menn *som er skikket og kalt av forsamlingen*. De har fått et mandat av medlemmene i den kristne forsamling til å utøve denne tjenesten, og skal leve og virke midt i flokken. Denne presiseringen er viktig, ikke minst fordi vi i ymse sammenhenger dessverre har praktisert det motsatte. Alvoret og byrden i dette ansvaret understrekes også ved det som står i Jakob 3:1: «*Mine brødre! Ikke mange av dere må bli lærere! For dere vet at vi skal få desto strengere dom!*»

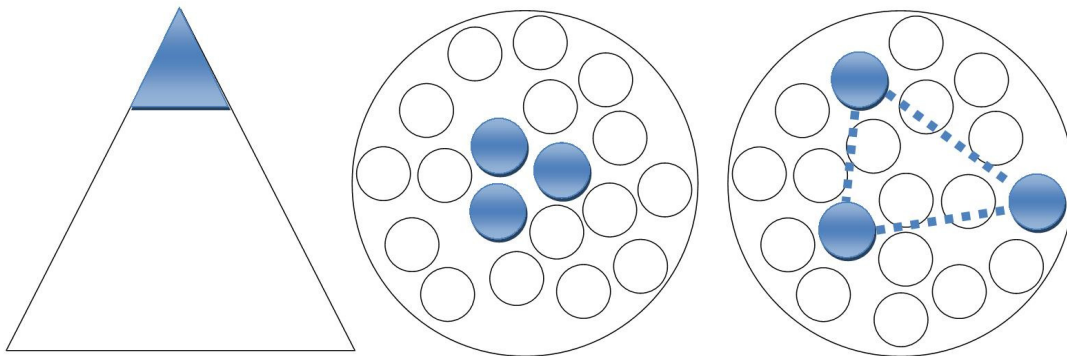

Vi presiserer også at denne tematikken *ikke* strekker seg fra den kristne forsamling og ut i samfunnet forøvrig. Som lutherske kristne skiller vi tydelig mellom dette åndelige regimente og det verdslige regiment som samfunnet må styres etter.

Etter en totalvurdering av de nytestamentlige tekstene, ser vi det likevel slik at i en forsamling (lokalt eller i en større sammenheng der en er forpliktet) er det lagt et *særskilt* lære- og tilsynsansvar på utvalgte menn.

Tjenesten som eldste, lærer og tilsynsmann i Bedehuset

Hvis vi skal konkretisere hva slags oppgaver åndelig lære- og tilsynstjeneste dreier seg om i bedehusarbeidet i vår tid, møter vi utfordringen at vi i vår historie har brukt titler og begreper hentet fra vårt samfunnsliv – som «formann», «sekretær», «årsmøte», «kasserer», «forening», «organisasjon» og «styre» – i stedet for bibelske begreper som «hyrde», «lærer», «eldste», «tilsynsmann» og «menighet». Det skal sies at flere av de bibelske begrepene var hentet fra den tids samfunnsinstitusjoner, men poenget for oss er at mange av de titlene vi i dag bruker ikke er hentet fra Bibelens tekster.

Åndelig lederskap: Ikke på toppen ...

... ikke i sentrum ...

... men midt i flokken.

Titler er ikke det vesentlige, bare de kommuniserer tydelig i den sammenhengen de skal brukes. Det vesentlige er at det utøves en åndelig lære- og tilsynstjeneste midt i den kristne forsamling, og at det er en tjeneste en har fått mandat til å utøve på vegne av forsamlingens medlemmer. Skal vi konkretisere hvilke oppgaver det er snakk om, vil vi nevne at disse har *et særskilt ansvar* for

- å kalle forkynnere og åndelige veiledere
- forkynnelsens innhold og bredde
- å vokte forsamlingen mot falsk lære
- å håndtere situasjoner der medlemmer lever eller lærer på tvers av Bibelen og bekjennelsen (også kalt kirketukt)
- å salve og be for syke på den måte som Jakob 5:14ff beskriver³
- at de nådegavene som forsamlingen er i besittelse av får spillerom
- læremessige spørsmål

³ «Er noen blant dere syke? Han skal kalle til seg menighetens eldste, og de skal be over ham og salve ham med olje i Herrens navn» (Jakob 5:14). Ut over dette omtaler NT bønn for syke, og også egne nådegaver til å helbrede, som noe både menn og kvinner kan praktisere.

I vår sammenheng har tradisjonelt menn ledet nattverdfeiring, men vi finner ikke noen direkte begrunnelse for dette i NT, og derfor bør dette være åpent for begge kjønn. For øvrig vil vi nevne at det ikke er naturlig for oss å utøve såkalt kirketukt i direkte tilknytning til nattverdsfeiringen. Ifølge 1.Kor.11:27-28 må enhver prøve seg selv om en eter brødet eller drikker kalken på uverdlig vis. Kirketukt må utøves av det åndelige lederskapet i andre sammenhenger, og da kan frarådelse av nattverd være en konsekvens.

Som vi har understreket tidligere, har alle kristne et åndelig ansvar, et læreansvar og et ansvar for å vise hyrdesinn. Både kvinner og menn, unge som gamle, bør være med å vurdere forkynnelsen, altså den kristne lære. Jesus taler i Johannes 10:1-15 om at «flokken» gjenkjenner hyrdens røst. **Men det at alle har et ansvar, og alle kristne skal bruke sin nådegave, endrer ikke det at noen vil ha et særskilt og endelig ansvar.**

Konkrete stillinger og verv i ImF

Opp gjennom vår historie har vi organisert arbeidet i kretser og forbund, og vi har opprettet ulike institusjoner. Det er viktig at vi ikke går lenger enn Guds ord gir oss mandat til når vi diskuterer ledelse av alt dette, og utgangspunktet er altså det vi har skrevet om det allmenne prestedømme. Det at alle kristne, både menn og kvinner, har et åndelig ansvar, et læreansvar, og et ansvar for å vise hyrdesinn, bør derfor synliggjøres både i styre og administrasjon.

Forsamlingsleder/pastor: Ut fra det som er skrevet ovenfor om tjenesten som eldste, lærer og tilsynsmann i Bedehuset, vil vi anbefale at medlemmene i våre forsamlinger kaller en egnet mann til denne funksjonen. Han bør ikke stå alene, men en eller flere menn bør dele på ansvaret i et hyrderåd/eldsteråd (eller hva en vil kalle det). Vi tror det er viktig at et slikt råd har sitt mandat fundert gjennom valg hos forsamlingens medlemmer, samtidig som en har gode innstillingsprosesser som sørger for at lederskapet fungerer godt sammen.

Ledelse for indremisjonsforeninger: Vår erfaring er at det rundt omkring tenkes veldig ulikt om hva det lokale indremisjonsstyret og/eller bedehusstyret er. Noen vil tenke veldig praktisk om styrenes funksjon, mens andre vil tenke bevisst at hele eller deler av styret er åndelige lederskap. Noen steder er det klare formuleringer om at formannen skal være mann, noen steder er dette bare sedvane, noen steder tar kvinner på seg formannsverv med presisering om at det særskilte lære- og tilsynsansvaret ligger på andre, noen steder finnes det lite bevissthet om disse spørsmålene, eller en skyver ansvaret over på krets, forbund eller den lokale presten.

Det har vært lang tradisjon for å tenke at det finnes kristne i den lokale forsamling som i kraft av sin nådegave og tjeneste har hatt en naturlig funksjon som åndelig lederskap, uavhengig av de valgte styrer. Gud er suveren, og han kaller og utruker mennesker uten å spørre våre valgkomiteer til råds. Det som likevel ofte mangler, er et *mandat* fra det kristne fellesskapet til å utøve lære- og tilsynsansvaret, og vi har sett så alt for mange ganger at slikt ansvar pulveriseres i vår rike «foreningsflora». Vi tror derfor det vil være til forsamlingens velsignelse å ha en bevissthet om det åndelige lederskapet i den lokale forsamling.

Vi tar med noen setninger fra heftet «Bedehuset – heim og misjonsstasjon» (DVI – 1983): «*Det er naturleg at dei lokale leiarane er nær knytte til styret i indremisjonsforeninga. Men med den (for) hyppige rulleringa i styra som vi røyner i dag, må vi vera merksame på at Gud skifter ikkje «eldste» i same tempo. Styrearbeidet er oftast ein kombinasjon av åndeleg og praktisk arbeid. «Eldstefunksjonen» bygger på røynsle, tillit og nådegåve som Gud gjev».*

Når dette er sagt, vil vi uansett understreke at kvinner som tar på seg lederroller *aldri* må miste frimodigheten fordi menn (som kunne vært egnet) trekker seg unna, ikke tar ansvar

eller rett og slett ikke finnes. Vi kommer tilbake til noe av dette i avsnittet «Hvor viktig er spørsmålet om menn og kvinners tjeneste?», men vi må ikke tenke at vi har en «ubibelsk» ledelsesmodell selv om en for en kortere eller lengre tid har en annen løsning på lære- og tilsynsansvaret enn det som er beskrevet her.

Kretsleder: Organisasjoner er jo ikke en del av NT sin terminologi, men våre lokale foreninger og forsamlinger har sett på kretsledelsen som en vesentlig del av det åndelige lederskapet. Dersom en ser kretsledelsen isolert som et særskilt læreorgan, kunne en lett tenke seg at denne åndelige tilsynsfunksjonen ble lagd alene i et lære/tilsynsorgan som behandler saker som blir meldt inn, og dette ansvaret blir da frigjort fra kretslederen.

Vår erfaring er derimot at det er få saker av læremessig karakter som kretslederen får på sitt bord, men han må i det daglige utøve et tilsynsansvar overfor de ulike enheter som er innmeldt i kretsen. Slik en forsamlingsleder lever midt i det pulserende livet i en forsamling, må kretslederen leve i det som skjer i kretsen. Det handler om «oppbyggelige» oppgaver som å lete etter forkynnere og åndelige veiledere, ha kontakt med lokale ledere med tanke på det åndelige livet på stedet, tildele forkynnere ut fra det en ser er det åndelige behovet, være åndelig veileder for andre medarbeidere, osv. Det handler (dessverre) også om å håndtere konfliktsituasjoner der læremessige spørsmål er en vesentlig del av bildet, håndtere situasjoner der enkeltmenneske eller innmeldte enheter i kretsen lever eller lærer på tvers av Bibel og bekjennelse, osv.

På grunnlag av det allmenne prestedømme, ser vi helt klart at dyktige kvinner har gode forutsetninger for å utøve denne funksjonen. Derfor er det også ønskelig at kvinner er med i ledelsen av kretsen, både i styre og som administrasjonsleder. Vi ser likevel klare likhetstrekk mellom kretslederens funksjon og forsamlingslederens funksjon, og vi har vanskeligheter med å se hvordan funksjonen kan delegeres og utøves av en person som ikke står i kretsen sin daglige ledelse. Derfor råder vi til at det arbeides for å kalle egnede menn inn i denne funksjonen. Kretslederen bør uansett ikke stå alene om dette ansvaret, men at en etablerer en mer helhetlig struktur med lære- og tilsynsråd.

Generalsekretær og rektor ved Bibelskolen: Jo lenger vekk vi beveger oss fra «grasrota», det vil si den lokale forsamling, jo vanskeligere blir det å se at stillinger i misjonen handler om å være «tilsynsmenn for flokken». Derfor ser vi også at de saker som er meldt inn til ImFs hyrderåd de senere år (og det er ikke mange saker) handler mest om læremessige spørsmål. Åndelig lederskap i en forsamling vil gjerne være mer opptatt av det åndelige livet i forsamlingen, enn av direkte læremessige spørsmål. Likevel må det sies at generalsekretær og rektor både brukes til særskilt læreundervisning og som rådgivere i våre forsamlinger. Fordi de har en såpass tydelig funksjon av lære- og tilsynsansvar inn mot lokale forsamlinger og egne ansatte, mener vi derfor at også generalsekretær og rektor ved Bibelskolen bør være menn.

Når dette ansvaret er lagt på disse stillingene, understreker vi videre betydningen av å bygge gode lederteam, der menn og kvinner arbeider sammen og utfyller hverandre. Vi vil oppmuntre til en modell der en har administrasjonsleder i tillegg til generalsekretær/kretsleder/rektor, slik at disse kan ha nok ressurser til å ivareta den utadrettede virksomheten.

Vi vil ikke presse synet på tjenstedeling i disse stillingene på en slik måte at det hele blir kunstig og uhensiktsmessig. Konkret vil vi gi signal om at administrasjonslederen i ImF er assisterende generalsekretær, studieinspektør er assisterende rektor, og vi gir det råd at administrasjonsleder i krets er assisterende kretsleder. Dette betyr ikke at disse (uavhengig av kjønn) trer inn i alle funksjoner (f.eks. hyrderåd), men ivaretar den daglige ledelsen av virksomheten i daglig leders fravær.

Hvordan skal vi forholde oss til kvinnelige prester og pastorer?

I tråd med vår lavkirkelige forståelse, forholder vi oss «ikke til embetet, men til embetets innehaver». Det betyr at vi ikke anser prester og biskoper i Den Norske Kirke (DNK) som åndelige autoriteter i kraft av sin stilling, men vi lytter til dem og støtter dem i den grad de taler og lærer i samsvar med Bibel og bekjennelse. I skrift og tale har vi vært tydelig på at ansatte i DNK som vil være tydelige på vårt læregrunnlag, og forkynne Guds ord til vekkelse og omvendelse, skal oppleve misjonsfolkets støtte.

DNK har mange ulike stillingskategorier. Noen har tydelig karakter av et særskilt lære- og tilsynsansvar (biskop, prost, sogneprest, etc), og med bakgrunn i det vi har skrevet i de forrige hovedavsnittene, problematiserer det et nært samarbeid med kvinner i disse stillingene. Andre stillinger i DNK er i praksis til forveksling lik forkynner- og lederstillinger i vår organisasjon, og som sådan skulle samarbeid og inkludering være ukomplisert. Det blir likevel komplisert når det er snakk om ordinerte prester i disse stillingene, fordi DNK ved sin ordinasjon *definerer* prester uansett som tilsynsmenn.

På den ene side må vi altså ta på alvor at disse kvinnene har latt seg ordinere inn i en rolle som de ifølge NT ikke bør ha. På den andre side er spørsmålet om vi i alle tilfeller skal underkaste oss DNKs *definisjon*, men heller forholde oss til den *praktiske* funksjonen vi opplever en ordinert prest står i. Er det for eksempel noe problem å invitere en kvinnelig ordinert prest som arbeider som sjelesørger, til å undervise om ulike tema innen sjelesorg? Vi vil mane til forsiktighet, og understreke at kommunikasjon her er viktig, for en ukritisk holdning vil fort skape usikkerhet og unødvendig uro om hvor vi selv står. Som bevegelse med et lavkirkelig embetssyn vil vi likevel forbeholde oss retten til å gjøre vurderinger om samarbeid bryter med vårt eget syn på den særskilte lære- og tilsynsfunksjonen, og videre gi frimodighet til å utvise skjønn i disse spørsmålene.

Det samme som vi her har skrevet om forholdet til DNK, kan også sies om pastorer i frimenigheter. Vi vil også nevne at våre evangelister har kommet bort i situasjoner der en i fellesmøter er invitert til å forkynne i gudstjenester med en kvinnelig prest som skal forrette. Med langsiktig planlegging kan en unngå vanskelige situasjoner, men også her vil vi gi tillit til å utvise skjønn om hva som i det store bildet tjener Guds rikes sak.

Hvor viktig er spørsmålet om menn og kvinners tjeneste?

En av våre utfordringer er at noen har opplevd inkonsekvens i utøvelse av åndelig lederskap, det vil si at kvinner noen steder i praksis står i funksjoner som organisasjonen holder fram er forbeholdt menn, uten at ledelsen tydeligvis ser noe galt i det. Andre opplever det urimelig at bare menn er valgbare for å oppfylle kravet om tjenestedeling, mens en samtidig ser at det er kvinner i sammenhengen som har langt bedre lederegenskaper. Hva er da viktigst, prinsipp eller praksis? Ser vi ikke mange eksempler på dyktige og «Gud-benådede» kvinnelige pastorer i Østens vekkelseskirker?

Vi erkjenner at det har vært inkonsekvenser, og vi ser at det ofte vil være spenninger på dette område mellom det som er NTs formaninger og det som er praktisk gjennomførbart. Ikke minst har vi erfart at det er blitt stadig mer utfordrende å rekruttere menn med de ønskede kvalifikasjoner inn i de stillingene vi har kommentert. Vi understreker da igjen at vi ikke vil presse synet på tjenestedeling i stillinger på en slik måte at det hele blir kunstig og uhensiktsmessig. Dette mener vi en også har tatt konsekvensen av i utfordrende lederrekrutteringer i organisasjonen de siste årene, både på forbundsplan (konstituert rektor på Bildøy) og på kretsplan (daglig leder i kombinasjon med hyrderåd).

For de vi henvender oss til med denne veiledningen, vil vi tro det ønskelige er å ta Guds ord på alvor. Det viktige spørsmålet er da om de nytestamentlige forordningene nedtones

ettersom en lever med en praktisk situasjon som fungerer, eller om en uansett skal etterstrebe disse forordningene. For å bruke et bilde: Selv om et barn kan oppleve en god og harmonisk oppvekst i et hjem der far er fraværende eller ikke tar ansvar, vil vi hevde at det ikke er det ideelle, for et barn trenger både mor og far som tar sine roller på alvor. Gud er suveren, og Han bruker dem han vil, men samtidig har Han bundet oss til sitt ord. Vi framhever ikke spørsmålet om menn og kvinners tjeneste som noen salighetssak, men saken er vel om arbeidet på lang sikt er tjent med at vi overser NTs formaninger på dette området. Vi tror det er et gode å innrette oss etter disse formaningerne, selv om Herren ikke er bundet av våre skjøre strukturer.

Den største utfordringen har vi likevel med at menn og kvinner ikke prioriterer det åndelige livet i hjemmet, og av ulike årsaker også trekker seg ut av arbeidet i den kristne forsamling. Det er vår bønn at disse ord kan bidra til økt bevissthet og frimodighet i så måte.

Kommentarer til noen tekstavsnitt

Vi har i dokumentet prøvd å gi en kortfattet beskrivelse av de lange linjene i Bibelens omtale av menn og kvinners tjeneste. Så er vi klar over at en del ønsker kommentar til noen avsnitt som oppleves utfordrende å komme til rette med, og det vil vi også gjøre rimelig kortfattet (den videre debatt til gjerne avdekke behov for å si noe mer).

Generelt må vi øve oss i å se hele Skriften som en enhet, og Skriften er sin egen fortolker ved at ett skriftsted kaster lys over et annet. Det står skrevet, men det står *også* skrevet, og det finnes en sannhetens balanse som vi har ansvar for å ta vare på. Ikke minst gjelder det i spørsmålet om det såkalte

Taleforbudet eller læreforbudet.

Med utgangspunkt i forståelsen av det allmenne prestedømme, har menn og kvinner den samme rett til å tjene med sine gaver i den kristne forsamling. Det gjelder også det å forkynne Guds ord. «*Når dere kommer sammen, da har hver enkelt av dere en salme, en lære, en åpenbaring, en tunge eller tydning. La alt skje til oppbyggelse*» står det i 1.Kor 14:26, og videre i vers 31: «*For dere kan alle tale profetisk, én for én, så alle kan lære noe og bli formant.*» At dette også gjelder kvinner, fremgår tydelig av 1.Kor 11:5 som nevner «*hver kvinne som ber eller taler profetisk*». Dette handler om å tale til «*oppbyggelse, formaning og trøst*» (1.Kor.14:3). Det vi tidligere har skrevet om at alle kristne har et læreansvar, underbygges også i NT, blant annet når vi leser i Tit 2:2-3 om kvinner som underviser, og Apollos som ble undervist av Priskilla sammen med hennes mann (Apg 18,26). La det ligge klart når vi nå nevner to omdiskuterte avsnitt.

1.Tim.2:8-15. Hele kapittelet handler om livet i menigheten, om hvordan de kristne skal be og ellers opptre. Menn får beskjed om å holde seg unna krangling (v8) og be med hellige hender, mens kvinner formaneres til heller å pynte seg med gode gjerninger enn med «gull eller perler eller kostbare klær» (v9).⁴

⁴ Disse versene (og de ganske like versene i 1.Pet.3:3-5) handler ikke **om** kvinner skal pynte seg, men heller **hvordan** kvinnene skal pynte seg, og det formaneres til måtehold når det gjelder klær og smykker, altså mot overdreven luksus.

Så skriver Paulus videre at «*en kvinne skal ta læren imot i stillhet⁵, hun skal underordne seg*» (v11). I de følgende versene finner vi begrunnelser for prinsippet om underordning, det at hun ikke skal være mannens herre (v12). Den første begrunnelse er at «Adam ble skapt først» (v13). Den andre er at Adam ikke ble dåret, men kvinnen ble dåret og falt i overtredelse (v14). Det må da bety at Adam ikke ble overlistet ved et direkte angrep fra slangen, men han syndet med vitende vilje og med overlegg. Han valgte bevisst å innta den samme plass som Eva i den åndelige død, for ellers ville de blitt adskilt, uten mulighet for noen videre slekt. Av denne slekten – kvinnens ætt - skulle Frelseren komme, han som skulle knuse slangens hode (jfr «det første evangelium» i 1.Mos.3:15). På denne bakgrunn forstår vi vers 15, at kvinnen skal bli frelst gjennom sin barnefødsel (bestemt form i grunnteksten), det vil si at det var på denne måten hun (og selvsagt også mannen) har fått sin Frelser, men de må holde fram i tro og kjærlighet og helliggjørelse, med sømmelighet.

Vi mister poenget dersom vi diskuterer hva som er alvorligst; å bli dåret til å synde, eller å synde med overlegg. Det er også grunnløst å hevde at denne historiske begrunnelse sier noe om kvinner og menns egenskaper, verken da eller siden. På bakgrunn av det som før er skrevet om menn og kvinners likhet til å forkynne, mener vi avsnittet må tolkes som en avvisning av at kvinner skal inneha den særskilte lærefunksjon i den kristne forsamling. Hvis en kvinne går inn i en slik rolle, vil hun bli mannens herre, og det er i strid med skaperordningen. Andre begrensninger når det gjelder kvinners lederskap, legger teksten ikke.

Det er ikke gitt oss å forstå eller forklare hvorfor vi alle er født med syndig natur bare fordi de to første menneskene syndet, men det er gitt oss å akseptere at det er slik fordi Guds ord sier det. På samme måte kan vi ikke forstå eller forklare at Gud har lagt et ansvar for en særskilt lærefunksjon på noen menn i forsamlingen, men det er gitt oss å akseptere eller forkaste den begrunnelse som gis i disse vers.

Det er for øvrig nyttig å merke seg at den greske originalteksten viser oss at Paulus ikke snakker om at kvinner er «herre over *sin* mann», men generelt om å være «herre over mann». Det gjør det vanskelig å hevde at det bare er gifte kvinner som blir tiltalt i disse versene.

1.Kor.14:33-35. Også denne teksten handler om livet i menigheten. Den første delen av kapittel 14 tar i stor grad opp bruken av nådegavene, med vekt på tungetale og profetisk tale. Deretter taler Paulus om kvinnenes rolle i menigheten: «*Som i alle de helliges menigheter skal kvinnene tie i menighetssamlingene. For det tillates dem ikke å tale, men de skal underordne seg, som også loven sier. Men er det noe de vil ha rede på, da skal de spørre sine egne menn hjemme, for det sømmer seg ikke for en kvinne å tale i menighetssamling*» (1.Kor. 14,33-35).

Vi har vansker med å forstå dette som situasjonsbestemte forhold, eller en spesifikk kulturell sammenheng i Korint, fordi Paulus viser til situasjonen i «alle de helliges menigheter» og til «Herrens bud» (v37). Det at teksten også henviser til kvinners underordning, tilsier at oppfordringen handler om det grunnleggende forholdet mellom menn og kvinner. Vi ser også at Paulus bruker uttrykket «det tillates dem ikke». Det var en velkjent juridisk formel som viser til noe vedtatt eller lovbestemt. Vi tror ikke apostelen ville skrive på denne måten dersom det bare var et problem med uro i møtene han ville til livs.

Noen hevder at ordene om at det ikke «sømmer seg» at kvinner taler, gir et signal om at Paulus forholder seg til hva som ble opplevd som provoserende i en slik kultur, men det er

⁵ Ut fra hvordan ordet **stillhet** (gresk *hesuchia*) er å forstå andre steder som 2.Tess.2:12, 1.Pet.3:4, Lukas 23:56 og 1.Tim.2:11 (de to siste stedene er «rolig» brukt), mener vi at «fredelig, uten å forstyrre» er en bedre forståelse enn at hun ikke skal si noe.

urimelig å hevde at Paulus dermed signaliserer at hans veiledning er pragmatisk og kulturbestemt. I mange tekster der han taler om hva som sømmer seg, er fokus ikke bare «kulturell sømmelighet», men derimot hva som (til alle tider) sømmer seg for en kristen som forholder seg til Guds bud og Guds standard (se Rom. 1,28; 13,13; 16,2; Ef. 5,3).

Vi vil mene at det er sannsynlig at teksten omhandler det samme som 1.Tim. 2:11-14, altså den type læreforkynnelse som menighetslederen (eller lederne) har et særskilt ansvar for, og som er en del av det å ha det øverste lederansvaret for livet i menigheten. Utover dette er det ikke grunnlag for å gjøre forskjell på menn og kvinners forkynnelse og øvrige tjeneste.

Her er ikke mann og kvinne

«Her er ikke jøde eller greker, her er ikke trell eller fri, her er ikke mann og kvinne. For dere er alle én i Kristus Jesus.» (Gal 3:28). Noen vil hevde at apostelen her visker ut forskjellen mellom menn og kvinner. Da vil vi dra inne noen flere vers som vi omtaler det samme:

- «Her er ikke greker eller jøde, omskåret eller uomskåret, barbar, skyter, trell, fri – Kristus er alt og i alle.» (Kol 3:11).
- «Her er ikke forskjell på jøde og greker. Alle har de samme Herre, som er rik nok for alle som påkaller ham.» (Rom 10:12).
- «For med én Ånd ble vi alle døpt til å være ett legeme, enten vi er jøder eller grekere, treller eller frie. Og vi har alle fått én Ånd å drikke.» (1Kor 12:13).

Vi mener at temaet i disse versene er de troendes enhet, ikke likhet. «Dere er alle én i Kristus Jesus» leste vi i Galaterbrevet. «Kristus er alt og i alle» (Kol). «Alle har de samme Herre» (Rom). «Med én Ånd ble vi alle døpt til å være ett legeme» (1.Kor). Den enhet apostelen skildrer, er enhet tross mangfold, likeverd tross ulikheter. Ingen slutter å være «greker» eller «skyter» om han blir en kristen. Han opphører heller ikke å være «jøde». En mann er fortsatt en mann, og en kvinne blir ikke mindre kvinne ved å komme til tro på Jesus Kristus. I Kristi legeme, forsamlingen, råder enhet tross mangfold, likeverd tross ulikheter: «For likesom legemet er ett og har mange lemmer, men alle legemets lemmer er ett legeme, enda de er mange, slik er det også med Kristus.» (1.Kor 12:12). Et legeme som bestod av et eneste lem, ville ikke være noe legeme i det hele tatt. Det er nettopp de forskjellige oppgaver og tjenester som konstituerer forsamlingen.

Hva er tidsbestemt?

Noen hevder at vårt syn er inkonsekvent ved at vi fastholder noe som skapt (og dermed vedvarende), mens andre avsnitt ser vi bort fra på grunn av at det er tidsbestemt. Det er en påstand vi vil avvise. Selvsagt bærer de bibelske tekstene preg av den kultur og sedvane som rådet på den tid de ble nedskrevet, men det betyr ikke at noen av disse tekstene har mistet sin aktualitet. Med kunnskap om bibelens samtid må vi stille oss spørsmålet: - Hva er budskapet inn i vår situasjon i dag?

Be med tildekket hode: Et eksempel er 1.Kor. 11:4ff, der det tales om å be med tildekket hode. Vi har tidligere omtalt vers tre som skaperordning: «Jeg vil dere skal vite at Kristus er enhver manns hode, mannen er kvinnens hode, og Kristi hode er Gud». Selv om Paulus skriver inn i de kristne i Korint sin kontekst, mener vi like fullt de etterfølgende vers nettopp understreker det vi ellers har sagt om menn og kvinners ulikhet og avhengighet. Prinsippet understrekes, selv om *tegnet* kan være kulturelt betinget.

Paulus skriver her til det kristne i Korint og inn i deres greske tradisjoner. Mennene hadde ikke sine hoder tildekket, mens kvinnene hadde det, og dette var det stikk motsatte av jødernes skikk i tilbedelsen. De kristne i Korint måtte forholde seg til hva som var den vanlige skikk i sitt samfunn, og Paulus sitt råd var å se på hva som var symbolikken i dette. Det var

ingenting i dette som kom i strid med Guds ord, eller hvordan menn og kvinner er skapt. Apostelens oppfordring er at en ikke må la stridigheter oppstå om skikker som i seg selv symboliserer noe som er rett og godt (versene 13 og 16). I dette tilfellet mente greske menn at de ved ikke å tildekke sitt hode viste sin uavhengighet som en kontrast til slavene som måtte tildekke seg selv. I dette samfunnet tildekket kvinnene sitt hode, og lot sitt hår vokse langt, som et tegn på at de var beskyttet og avhengige av sine menn. Siden tradisjonen med å tildekke sitt hode i det greske samfunnet viste noe om menn og kvinners ulikheter og avhengighetene til hverandre, hvorfor skulle da de kristne avvise denne tradisjonen og heller velge den jødiske skikk? Avgjørelsen er like fullt opp til den enkelte, for Paulus skriver: «Døm selv!» (vers 13). Dette er derfor personlige valg som den enkelte må ta, forutsatt at symbolene er gode, at de ikke kommer i strid med Skriften, og en må vise hensyn til hva som tjener enheten i forsamlingen.

Slaveriet: Et annet eksempel er Ef. 6:5 «*Dere tjenere: Vær lydige mot deres jordiske herrer ...*» Noen oppfatter dette som at Bibelen mener slaveri er forsvarlig, og en tar det til inntekt for at dette, og de foregående vers om underordning, er tidsbestemt. Til det er å si at NT på ingen måte gir noen godkjennelse av slaveri, verken tidsbestemt eller generelt. Slavene skulle respektere den ordning som gjaldt (Rom 6:16), samtidig som de oppfordres til å bruke de muligheter de har til å bli frie: «*Men kan du bli fri, så gjør heller bruk av det.*» (1.Kor.7:21ff). Når apostelen skriver «*Dere er dyrt kjøpt, bli ikke menneskers trelle!*» og nevner at menneskerøveri strider mot den sunne lære (1.Tim.1:10), avviser vi at NT forsvarer dette.

Avslutning

Vi kunne skrevet mer, men noe av poenget er at dette dokumentet skulle være kortfattet, og dermed overkommelig for de fleste til å lese. Vi håper disse få sidene kan være til hjelp om et vanskelig og utfordrende tema. Vi har prøvd å få fram noe av det Bibelen sier om både likheter og ulikheter i Guds skapelse av mann og kvinne, og at dette også har konsekvens inn mot den kristne forsamling. Vi håper også at vi er tydelige mot dem som vil innføre avgrensninger som ikke har dekning i Bibelen.

Det er vår bønn at denne veiledningen kan gi frimodighet og ansvarsbevissthet til både menn og kvinner som vil leve i Guds plan med sine liv: Dine medmennesker trenger deg. Den kristne forsamling trenger deg. Og fordi Herren har frelst deg og kalt deg, er du umåtelig nyttig for Ham når du bruker de gaver du har fått.

ImFs Hyrderåd – juni 2014

